

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1215020/4

בבית הדין הרבני האזורי פתח תקוה

לפני כבוד הדיינים:

הרב יגאל לרר – אב"ד, הרב אריאל ינאי, הרב בן ציון הכהן רבין

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד עינת טירר, עו"ד אהרון טירר, עו"ד אייל בן שמחון)
נגד
הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד יאיר שיבר)

הנדון: חיוב כתובה בדבר כיעור וגדריו

פסק דין

לפנינו מונחת תביעת האישה לחייב את הבעל במתן כתובה, בסך 120,000 ש"ח.

הצדדים נישאו בתאריך 30.5.2013 כדמו"י, והתגרשו בתאריך 10.12.19 בגט פיטורין.

לטענת הבעל תחילת הנישואין הייתה בכוונה טהורה להקים בית נאמן בישראל על אדני הצניעות, אך לאחר הנישואין האישה דרסה ברגל גסה את קדושת הנישואין שיסודה בצניעות האישה. היא התחילה ללכת בצורה מופקרת (כלשונו של הבעל), ולא די בזאת אלא שהיא גם קשרה קשרים פסולים עם גברים זרים, ויש לו על כך תיעוד מחוקר שהופיע בפני בית הדין.

לעומת זאת האישה הכחישה את כל טענותיו, ולדבריה, כל פגישותיה עם הגברים הזרים, היו בענייני עבודה בלבד, ומעולם לא עשתה שום מעשה של זנות. אודות הטענה על צורת הלבוש שלה שלא תואם את ההלכה משיבה האשה כי זו צורת הלבוש מאז שנישאו, והוא ידע על כך לפני החתונה.

דיון והכרעה

גדר עוברת על דת יהודית והסברא בזה

הנה בענין עוברת על דת יהודית שמפסידה כתובתה מבואר ברא"ש בכתובות דף עב' א' שהסברא היא משום חציפותא ומשום חשד זנות הוא דמפסידה עכ"ל עיי"ש, וכמו שהביא השטמ"ק שם על דברי הגמ': "טווה בשוק - אמר רב יהודה אמר שמואל במראה זרועותיה לבני אדם. רב חסדא אמר אבימי בטווה ורד כנגד פניה. וכתב בשם תלמידי רבינו יונה וז"ל:

"בטווה ורד כנגד פניה, רש"י ז"ל מפרש ורד מלשון רידוד, כלומר בשעה שטווה בדרך ועוברים שם בני אדם מרדה החוט כנגד פניה של מטה כדי שיסתכלו בה יותר ויבואו לידי הרהור, ויש מפרשים שטווה בירך כדרכה ומשימה הורד שמראהו נאה כנגד פניה של מטה ומתוך שיראו הורד יבואו לידי זימה עכ"ל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ושם בגמרא אמרינן לפרש מדברת עם כל אדם היינו משחקת עם הבחורים.

וכתב שם הריטב"א וז"ל:

"והא דאמרינן בסמוך מדברת עם כל אדם אמר בה ואע"ג דהתם לא שיחקה לא משחקת ממש אמרינן אלא מטיילת ומדברת דברי בטלה עכ"ל.

ותלמידי רבינו יונה כתבו וז"ל:

"במשחקת עם הבחורים – מסוגיא דגמרא משמע דלאו דוקא משחקת אלא כיון שמדברת עם כל אדם בשחוק או שאוהבת להאריך עמהם בדברים יותר מדאי, תצא בלא כתובה", עכ"ל.

ואמרינן במשנה באבות פ"א משנה ד': "וכל המרבה שיחה עם האשה וכו' סופו יורש גהינם.", היינו מכיון שרבו דיבורים כאלה יכולים להכשיל אותו בעבירה, עיי"ש במחזור ויטרי שכך פירש.

ושם בפרק ג' משנה יג': "שחוק וקלות ראש מרגילין את האדם לערוה", עיי"ש ברע"ב ובתפארת ישראל אות פד'. ועיי"ן מסילת ישרים פרק ה' מה עושה השחוק וקלות ראש שמביא את האדם לערוה עיי"ש.

הרי מבוארים בזה דברי הרא"ש "משום חשד זנות" דהיינו שרוצה למשוך אנשים לעשיית זימה לכן היא מתנהגת בצורה הזאת ועושה מעשים כאלה, אולם מדובר שאין לה שום קשר עם אף גבר, אך בזה שמעוררת הרהורי עבירה ותאוה אליה, מעוררת חשד שרוצה לזנות. (וזה כדברי הב"ש שמעשים אלו משום חשד זנות עתידית, ודלא כהמשל"מ פ"ב מסוטה שהחשש על העבר שהיה מעשה זנות).

ויעויין בהפלאה בסי' קטו' ס"ק ט' שמה דאמרינן בגמ' שמראה זרועותיה לבני אדם איירי שלא בכוונה, ולכן בפעם אחת לא הפסידה כתובתה לדעת הרמ"א אלא רק אם היא רגילה בכך. אולם אם היא יצאה מהבית עם זרועות מגולות אפי' בפעם אחת הפסידה כתובתה עכ"ד, - והסברא בזה כדברי הרא"ש הנ"ל שאם יוצאת מהבית עם זרועות מגולות מה שאף פעם לא עשתה הרי ברור שיש לה מטרה בזה, ולכן כבר בפעם אחת מפסידה כתובתה לאחר התראה.

ולפי"ז, יש סוגי חברה שהנשים הולכות עם זרועות מגולות וכך החינוך שלהן מקטנותן, ובודאי שהנשים הנשואות בחברה זו היוצאות בזרועות מגולות אין בכוונתם לשום מטרה של זנות, ואם תפסיד את כתובתן לא הנחת בת ישראל מחברה זאת יושבת תחת בעלה. ויעויין שו"ת יביע אומר חלק ג' אבה"ע סי' כא' אות יג' שכתב סברא זאת בצירוף עוד סברות (ולא חלילה ליתן היתר הלכתי להנהגה זאת) כדי לא להפסיד את האשה מכתובתה.

ובנידון דידן הופיעו בפני בית הדין נשים שהעידו שכך היתה הנהגתם מיום נישואיהם. ובהקדם דברי בית הדין לעדה בתחילת הדיון (שורה 17):

ביה"ד: את מעידה למרות שזו לא עדות לפי ההלכה, אבל גם לפי ההלכה, נשים וקרובים יכולים לתת עדות. בבסיס העדות היא רק לגברים ולא לנשים ולא לקרובים, יחד עם זאת, גם לעדות קרובים ונשים יש משקל על פי ההלכה.

לפי ההלכה גם לנשים יש משקל מסוים בעדות, ובמקרים מסוימים שאין אפשרות לברר את העניינים שבין האיש לאשה רק ע"י נשים מקבלים את דברי האשה - יעויין שו"ע סי' קנד' סעיף ג' בדברי הרמ"א שכשיש ויכוח בין האיש לאשה ויש מריבות ולא יודעים ממי יצאו המריבות

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מושיבים נשים ביניהם שיבדקו ממי יצאו הדברים, הרי שיש משקל לדבריהם כנ"ל, ויש לכך הוכחות נוספות בהלכה.

ונציין מדבריהם בפרוטוקול הדיון מתאריך 3.3.2020 (שורה 25-39):

ש. איך התלבשה לפני נישואיה?

ת. ג'נסים צמודים, מכנסים קצרות, לא לבוש צנוע, גם לא לפני הנישואין וגם לא אחרי.

ש. היא לא שינתה את לבושה אחרי הנישואין.

ת. לאחר שהתחתנה ראתה שזה גורם להרבה ריבים וויכוחים ביניהם, אבל אף פעם זה לא היה מהלב, זה לא היה ב"טבעי" שלה, אבל גם אז לא הייתה לבושה במראה דתי וקל וחומר לא חרדי.

ש. עשתה השתדלות עבור בעלה בתקופת הנישואין.

ת. נכון.

ש. מה היה אורח החיים של בני הזוג, יציאה למסעדות?

ת. היו יוצאים למסעדות, עם חברים שלו, לאן שהוא בחר, גם למקומות לא כשרים, אני ראיתי אותם, היא הייתה מעלה לרשתות תמונות, שצולמו במסעדות לא כשרות.

ביה"ד: ממש לא כשר?

ת. לא עברתי על התפריט, מסעדות שהיו ידועות כלא כשרות.

ש. ידוע לך אם הלכו לים, עם בגדים לא צנועים, חשופים, אצל שניהם?

ת. כן, אף אחד לא מגיע צנוע וחסוד לים, כשמו כן הוא, וגם לא הלכו לחופים נפרדים.

ושם עוד מפרוטוקול הדיון שורה 76-79:

ש. זו עדה מאוד אקטיבית, יש כאן תמונה של מ' (האשה) עם ל' שמתחבקים ומתנשקים.

ת. עם כל אדם שהיא פוגשת, היא מתחבקת ומתנשקת. גם א' (הבעל) נוהג כך, היא הראתה לי תמונה, אני בעיניים שלי לא ראיתי את זה.

ש. תעירי מה שקלטת בחושיך בלבד.

ת. היא תיעדה לי, שהיו בחתונה, וסיפרה לי שהוא פגש חברה ונתן לה נשיקות.

ושם בשורה 160-161 לפרוטוקול:

ש. כשא' (הבעל) היה פוגש אותך היה נותן לך חיבוק?

ת. חיבוק ונשיקה, לחיצת ידיים, חיבוקים, נשיקות בשתי הלחיים.

ושם בשורה 178-181:

ש. עוד משהו יש לך לומר?

ת. רק דבר אחד, אני גם חייתי בתוך המגדר, הייתי נשואה לבן אדם בתוך המגדר, אני מכירה התנהגויות, שיש מרחק בין גבר לאישה, דיסטנס. זה לא היה כאן, זה היה רגיל לחלוטין, הוא היה הכי פרווה, הוא עם כיפה, הולך

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לבית כנסת, אבל זה לא כמו שזה מתואר. כשמ' (האשה) הייתה מגיעה ללימודים, הייתה יוצאת, הלבוש ... לא הייתה הקפדה מצדו שתתלבש באופן מסוים, אני הכרתי אותה בסיטואציות מאוד קיצוניות.

ביה"ד: דברי בצורה מפורטת.

ת. ברוב הפעמים הלבוש שלה לא היה צנוע כמו שמתבקש במגזר, מגדר וכמו שהוא היה דורש. לפני החתונה, בילו בבריכה, בים, עם בגדי ים, ביקיני, הוא היה ללא חולצה, לא בילו בחופים נפרדים, לא היו בבתי מלון נפרדים, כמו שאני חילונית ומנהלת את החיים שלי, יכול להיות שאחרי זה הוא ביקש אחרת אבל תמונות לא משקרות.

ובפרוטוקול הדיון בתאריך 3.7.2019 נאמר ע"י האשה (שורה 198-199):

האישה: בפעם הראשונה יצאתי עם האחות, בפעם השניה אני לא זוכרת מה היה. אני מחבקת אנשים כדי לומר להם שלום ובאי, 40 שניות- 80 שניות, כך אני אומרת שלום, אני בן אדם לבבי, ואם זה מעבר לזה, למה אני צריכה להמשיך עם האחים שלי?

הרי מכל הנ"ל עולה שזה היתה צורת החיים שלהם, והבעל עצמו הלך לים מעורב עם האשה, היא מדברת עם גברים וגם הוא מדבר באריכות עם נשים, והבעל ידע על כך לפני החתונה.

ובגמ' כתובות עב' א' אמרינן על מה שנאמר שם במשנה שמשמשתו נדה - "אי דידע נפרוש" וכן במאכילתו שאינו מעושר, ומשמע שאם ידע ולא פרש אין לו טענה על כך שהיא מכשילתו. (ועיין בזה בשו"ת פנים מאירות ח"ב סי' יא' יב', ובשו"ת נודע ביהודה תנינא חלק אבהע"ז סי' כו'). וכמו כן בדין של דת יהודית מוכח ממ"ש הב"ש סי' קטו' ס"ק ז' שאם היא מאכילתו דבר איסור והוא ג"כ אוכל איסור לא הפסידה כתובתה.

וזה ברור שאם הבעל היה פורש לגמרי ומשנה את דרכיו אפי' שהיה מתחתן במצב זה, יכול לדרוש מן האשה לשנות את דרכיה ולא להמשיך לחיות בצורה כזאת אסורה, ולא שייך בזה מנהג שמבטל הלכה, כיון שזה מנהג של איסור. וכמו שהאריך שם בשו"ת יביע אומר באות יא' עיי"ש. אולם לפי הנ"ל אין זה המצב שנמצא לפנינו, ומכיוון שהוא בעצמו נוהג כן אינו יכול לבא בטענה זאת.

ופשוט (כמבואר בשו"ע סי' קטו' ס"ד) שתנאי בסיסי כדי להפסידה כתובתה צריך שהבעל יתרה בה שתשנה את דרכה, וצורת ההתראה צריכה להיאמר בפני שני עדים או בפני בית הדין (כלשון המאירי) ורק כך נחשב התראה, מה שבנידון דידן פשוט שלא נעשה.

אמנם אע"פ שלא נעשה כאן בפני שני עדים, הרי האשה הודתה שהתרו בה מספר פעמים והודתה על ההתראה שבינו לבינה, והודאתה שלא התייחסה לדברים ועברה על התראתו מחייבים אותה בזה שתפסיד כתובתה, וכמו שפסק הרמב"ם בהלכות אישות פרק כד' הי"ג וכן כתב המאירי שם להדיא עיי"ש.

אולם בנוסף ההתראה צריכה להיאמר בנוסח שמתרה בה שתפסיד כתובתה ושכן פסק השו"ע בסי' קטו' בסעיף י' ועיי"ש בח"מ וב"ש, והרמ"א לא חלק על זה, ואע"פ שהח"מ והב"ש הביאו שיטות שחולקים על מרן, מ"מ קיי"ל שאי אפשר לומר קים לי נגד מרן.

ואע"פ שהברכ"י בחו"מ סי' כה' כתב, שענין זה לא לומר קים לי נגד מרן השו"ע, תלוי במנהג המקומות, והצדדים בנידון שלפנינו מבני אשכנז שהרבה פעמים כן חולקים על דעת מרן, אולם

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

במקום שהרמ"א לא חולק, גם בני אשכנז קבלו עליהם את פסקי מרן וכמו שכתב היעב"ץ בשו"ת שאלת יעב"ץ סי' עה' וכ"כ להדיא רבינו התומים בסי' כה' קיצור תוקפו כהן אות קכד' שלא אומרים קים לי נגד מרן ורמ"א עיי"ש וכן כתב הרמ"א עצמו בתשובה סי' יז'.

ולכן מצד עוברת על דת יהודית בנידון דידן אי אפשר להפסידה כתובתה.

גדר דבר כיעור

אלא שצריך לדון מצד דברי כיעור שטען הבעל.

והנה ברור שההגדרה לדבר כיעור היא הרבה יותר מאשר דת יהודית, שהרי דבר כיעור היינו שהיה כאן מעשה שמראה שהיה כאן מעשה זנות, זו ההגדרה הפשוטה והן הדוגמאות שהביאה הגמ' בשם רבי יבמות כד' ב': "רוק למעלה מן הכילה" הואיל ומכוער הדבר תצא, ופי' רש"י שמהיכן הגיע הרוק, אלא מהשוכב על הגב ופניו כלפי מעלה, א"כ מוכח שהאשה זינתה, וכן מנעלים הפוכים, וכן שראו את הנואף יוצא ונכנסו העדים וראו אותה חוגרת בסינר, למה הורידה אותו, אלא כדי לזנות עיי"ש. הרי שההגדרה של דבר כיעור שהיה כאן מעשים שמראים שהיה כאן מעשה זנות.

וכן מבואר בלשון הרמב"ם בהל' אישות פרק כד' הלכה טו' וז"ל:

"כיצד היא יוצאה משום שם רע, כגון שהיו שם עדים שעשתה דבר מכוער ביותר שהדברים מראים שהיתה שם עבירה אע"פ שאין שם עדות ברורה בזנות. כיצד, כגון שהיתה בחצר לבדה וראו רוכל יוצא, ונכנסו מיד בשעת יציאתו ומצאו אותה עומדת מעל המיטה והיא לובשת המכנסים או חוגרת איזורה, או שמצאו רוק למעלה מן הכילה, או שהיו יוצאים ממקום אפל, או מעלין זה את זה מן הבור וכיוצא בו, או שראוהו מנשק על פי חלוקה, או שראו אותן מנשקים זה את זה מן הבור וכיוצא בו, או מגפפין זה את זה, או שנכנסו זה אחר זה והגיפו דלתות, וכיוצא בדברים אלו, אם רצה הבעל להוציאה תצא בלא כתובה ואין זו צריכה התראה" עכ"ל.

ויעוין בשו"ת אבני נזר סי' לח' אות ג' שכתב, שבגמ' לא מצינו רק שלושה אופנים: רוכל יוצא וכו', והרמב"ם הוסיף עוד כמבואר בדבריו ובשו"ע סי' יא', ומהרמ"ל סי' פ' שאפי' סגרו הדלתות במנעול אינו דומה לכיעור דרוכל יוצא, וכן בתשובת מיימוני להלכות אישות סי' ח' שמע מאחורי הכותל שנתיחדו בלילה ושמע אותם מנשימין לא דמי לכיעור דרוכל יוצא אף שיש רגלים טובא וכו', אבל בהא יש לתלות שלא היה רק מיעוץ דדים ושגעון עיי"ש.

ועיין להרב המגיד שהביא מקור לרמב"ם מהירושלמי ששם מוזכרים כל המקרים שהביא הרמב"ם, וכוונת האבני נזר לומר שהבבלי הביא רק שלושה מקרים והרמב"ם ראה צורך להביא את המקרים שכתובים גם בירושלמי, שמשמע שלולי כן היה מקום לחלק בין המקרים, שדווקא המקרים שהבבלי מביא זה נחשב לכיעור ולא המקרים שמביא הירושלמי, ולכן רק המקרים שהביא הרמב"ם הם המקרים שנחשבים לכיעור ולא כל מה שנראה שזה כיעור, ולכן מהרמ"ל כתב שאפי' שסגרו את הדלת' אין זה דומה לרוכל יוצא וכן מה שכתב בשם תשובת מיימוני הנ"ל. ואע"פ שכתב הרמב"ם "וכיוצא בדברים אלו", כוונתו לומר שדווקא מקרים שהם דומים ממש למקרים שנכתבו וצריך לדעת לדמות מילתא למילתא.

ולשון הרמב"ם: "כגון שהיו שם עדים שעשתה דבר מכוער ביותר" שהדברים מראים שהיתה שם עבירה וכו'", ומדיוק הלשון, משמע שדעת הרמב"ם שלא בכל דבר מכוער מפסידה כתובתה,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אלא מכוער "ביותר", שכיבור כזה מראה שהיתה שם עבירה. כלומר יש שני סוגים של מעשי כיבור: א. כיבור רגיל ב. מכוער ביותר. והאשה מפסידה כתובתה רק כשהיה מעשה מכוער ביותר.

ויעוין בדברי המאירי כתובות דף עב' א' שהביא את לשון הירושלמי המגדיר את מה שכתב הרמב"ם "מנשקים זה את זה", ונביא את כל לשונו שם:

"היוצאת משום שם רע אף היא איבדה כתובתה ונוטלת בלאות ויוצאת על הדרך שביארנו באחרות. ויוצאת משום שם רע הוא שראו בה דברים המוכיחים שזנות היה שם, אע"פ שאין שם עדות של זנות. ואף זו אין כופין את הבעל להוציאה אלא שהפסידה כתובתה, בין שיוציא בין שיקיים. וזו מיהא אינה צריכה התראה, אלא כל שיש עידי דבר מכוער הפסידה כתובתה. ולא אמרו יבמות כד' ב' וכו'. וסימני כיבור זה נתפרשו בתלמוד המערב כגון ראוה חוגרת בסינר ורוכל יוצא מתוך ביתה, רוק על גבי מיטתה או על גבי מיטתו, סנדלה לפני מיטתו או סנדלו לפני מיטתה, שניהם יוצאים ממקום אפל, או מעלים זה את זה מן הבור, פיו על פיה, מגפפין, תרעא תריק, הא מוגף לא. וכן כל כיוצא באלו. ויראה בכלם, שאם התנו שאף באלו לא תפסיד כתובתה, תנאם קיים. והוא שאמרו שם, מעשה באחד שראוהו נותן פיו על פיה, אתא עובדי קומיה ר' יוסה אמר תיפוק בלא פרן, (כלומר בלא כתובה) אתון קריבין עררין, (כלומר הקרובים ערערו על פסק זה), אמר לון ר' מונא אייתון שטר פורנא, (הביאו את שטר הכתובה), אייתון ליה, ואשכחון ביה, אין הדא פלניתא תסני להדן פלן בעלה ולא תצבי בשותפותיה, תהוי נסבה פלגא פרן, (כלומר היה כתוב בשטר כתובה שאם האשה תגיע למצב שהיא תשנא את הבעל ולא תרצה להמשיך להיות שותפה עם הבעל היא תקבל חצי כתובה), אמר ר' בון מכיון שנמצאת נותנת פיו על פיה כמאן דסני לה הוא, (כלומר כיון שעושה מעשה שמראה שאוהבת את הנואף - זה מראה ששונא את בעלה) ותינסוב פלגא פרן, עכ"ל.

והנה כ"ז לגירסת המאירי בירושלמי אולם בירושלמי לפנינו הגירסא קצת שונה וכמו שהביאה הגר"א בסי' יא' ס"ק ז' וז"ל:

"בעיין קומי אפי' ראו אותו נותן פיו על פיה שלה, אמר כזה באה מעשה באחד שראו אותו נותן פיו על פיה שלה, אתא עובדא קומי ר' יוסי אמר תיפוק בלא פרן וכו', הוא גו חובה והיא גו חובה סוטה מגפפין סוטה מנשקין סוטה תרעא תריד סוטה מוגף צריכה" עכ"ל.

ומבואר שהשאלה היתה פיו על פיה, ופשוט ר' יוסי שתצא בלא כתובה. ושוב אמר הירושלמי מנשקין סוטה. ומשמע שאין זה המקרה של פיו על פיה, שא"כ למה אמרו זה שם פעמיים, אלא ר"ל אפי' על הלחי, וא"כ כש"כ לכאורה פיו על פיה, שמקרה זה נשיקה פה אל פה, נחשב מעשה מכוער ביותר, שכך נוהגים בשעת עבירה, שנמצא עליה מנשקה בפיה. ולכן אם היו עושים כן, זה נראה פעולה שמראה שהיה ביניהם מעשה זימה, ולמה צריך להשמיע שניהם. אלא ודאי שאין הכוונה שנתן לה נשיקה אחת על הלחי, אלא שרואים שהוא מנשק אותה כמה פעמים והיא אותו כמה פעמים, ולכן כתב הרמב"ם "מנשקין זה את זה" בסתם, שמשמע אפי' בכמה מקומות בגוף, ולא דוקא במקום מסוים כגון בלחי בלבד. ולכן כתב הרמב"ם "מנשקין זה את זה", שמשמעות הלשון שזה פעולה מתמשכת של נשיקות אחד לשני, ושכן הבין את לשון הירושלמי. ולכן פי' ג"כ מגפפין דהיינו מגפפין זה את זה, שזה אותה צורת פעולה, שזה חיבוקים מתמשכים ממנו אליה וממנה אליו, ומחזיקים זה את זה, בצורות חיבוק בפעולות מתמשכות, בכל מיני מקומות שונים בגוף.

אלא שצ"ע, מהיכן לקח הרמב"ם את המקרה שמנשק ע"פ חלוקה, שלכאורה לא הוזכר בירושלמי עד שהח"מ בס"ק ג' היה צריך להסתפק אם איירי עם סתירה או לא. ונראה שהרמב"ם

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

פ"י את הלשון בירושלמי: "היא גו חובה והוא גו חובה", שהכוונה שהוא מנשק ע"פ חלוקה, דהרי נחלקו בפ"י המילים האלו הפני משה והקרובן העדה – שהפני משה פ"י הוא יושב בחיקה והיא יושבת בחיקו ולכן שינה את הלשון מ'חובה' ל'חוביה' – "היא גו חוביה והוא גו חובה". אולם הקרבן העדה פ"י ששיניהם נמצאים יחד במחבוא היא והרוכל.

ולכאורה לקרבן העדה יקשה, למה חלקו אותו לבד ואותה לבד, הוא גו חובה והוא גו חובה. היה צ"ל 'היא והוא גו חובה'. ועוד יקשה, שהרי מקרה זה איירינן בהו לעיל, ביוצאים ממקום אפל שזה סתירה במחבוא, ולמה צריך לשנותו פעמיים.

וכמו"כ לפ"מ שזה איירי בחיבוק, זה לכאורה כלול בבעיא של הגמ' מגפפין, שהכוונה מחבקין זה את זה, ומדוע צריך לשנות פעמיים. אלא פ"י הרמב"ם שזה מקרה חדש, מנשק ע"פ חלוקה, ואין הכוונה במילה "חובה" לא 'מחבוא' כדברי הקרבן העדה, ולא 'חיקו' כדברי הפני משה, אלא החלק הפנימי של החלוק נקרא 'חובה' מלשון חבוי, שהוא מנשק ע"פ חלוקה, היינו את החלק הפנימי של החלוק שלה, וכמו"כ היא חלוק שלו.

ובנידון דידן שלא היה נשיקות כהנ"ל אין זה דבר בגדר מכוער ביותר.

ונראה כמו"כ לדייק את לשון הרמב"ם, שבתחילה הביא את לשון הירושלמי, רוכל יוצא וחוגרת בסניר, רוק למעלה מן הכילה, יוצאים ממקום אפל וכו', "וכיוצא בו". ואח"כ כתב את הרשימה שנאמרה בסוף, מגפפין, מנשקין, הגיפו דלתות וכו', וסיים: "וכיוצא בדברים אלו", שמשמע מחלוקה זאת, שיש הבדל בין המקרים של שתי הרשימות, רשימה ראשונה, ורשימה שניה. ועל הרשימה השניה כתב הרמ"א: "לפי ראות עיני הדיינים", ולא על הרשימה הראשונה. כיון שהרשימה השניה המעשה כיעור לא נמדד ע"י יחוד וסתירה, אלא על עצם הפעולה, שנראה שהם קרובים אחד לשני, שאין בעי' ביניהם לעשות את המעשה, שאין ביניהם בענין זה מרחק ומחיצה, או שזה כבר היה, או שזה יהיה ועומד להיות, ודלא כהח"מ שכתב להסתפק בזה.

ונראה שמרן לא יחלוק על הרמ"א ומסכים להסברו (עיין עין יצחק כללי הרמ"א אות לב) שזה מונח במילים "וכיוצא בדברים אלו", שהמקרים האלו הם דברים שצריך לפרש אותם, וכל הפ"י תלוי בראות עיני הדיינים.

וכמו"כ הרמב"ם כתב "מגפפין זה את זה", והחיבוק שהיה כאן אין זה נחשב מגפפין שהמשמעות היא שמעביר את ידו על כל גופה, וכן היא על כל גופו, ואחד ממשש את השני, שהתנהגות כזאת מראה שיש ביניהם צורה של קירבה של חיי אישות, מה שלא היה כאן, אלא רק שם את ידו במקום אחד, אפי' שזה מעשה כיעור, אין זה מעשה מכוער ביותר שמוכיח שהיה כאן מעשה עבירה, ולא על כגון מעשה כיעור כזה מפסידה כתובתה. וזה כוונת האבני נזר הנ"ל שלא בכל מעשה כיעור מפסידה כתובתה.

וכמו"כ בעניין התמונה שהוצגה בדיון בה נראית האישה שמה את רגליה עליו בגינה ציבורית, נכון שזה מראה צורה של חיבה, אולם אין זה מראה שהיתה שם עבירה. אפי' שזה מכוער, אין זה מכוער ביותר. ואע"פ שזה מראה על קירבה ביניהם, אין זה נחשב קירבה יותר מנשיקה בלחי, שלדעת הירושלמי והרמב"ם אין זה נחשב למעשה מכוער ביותר לדמותו לרוכל יוצא וחוגרת סינר שמראה שהיתה שם עבירה.

והרמב"ם שם בהלכה יז' כתב וז"ל:

"מי שראה אשתו שזינתה או שאמרה לו אחת מקרובותיו שהוא מאמינם וסומכת דעתו עליהם שזינתה אשתו, בין שהיה האומר איש בין שהיתה אשה,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הואיל וסמכה דעתו לדבר זה שהוא אמת הרי זה חייב להוציא ואסור לו לבא עליה ויתן כתובה וכו' עכ"ל.

והמשנה למלך שם הביא את תשובת הרשב"א אלף רלז' דבסומכת דעתו עליהן דאמרינן דחייב להוציא, דוקא שהאשה שותקת, אבל במכחישתו אינו חייב להוציא, כדאמרינן בעלמא עד אחד בהכחשה לאו כלום הוא ע"כ, ולדעתי דבר גדול דיבר הנביא עכ"ל. הרי מבואר שגם בויכוח שאינו של ממון, אמרינן שיש ערך ומשקל להכחשתה, ועד אחד בכה"ג לאו כלום הוא. וכ"כ בשו"ת מהרי"ק סי' פב'.

וא"כ כל המקרים הנ"ל יש להם מקום, אם יש עדים שראו אותם שיכולים להעיד על זה או שהאשה מודה בהם, אולם אם היא מכחישה ודאי שאין זה נחשב לכלום.

וא"כ בנדון דידן שהבעל לא הביא עדים שראו מעשה כיעור והביא רק עדים ששמעו ממנו את גירסתו בזמן שהתלונן בפניהם על אשתו, או את עדות החוקר שאומר שראה, אפי' אם נאמר שהחוקר יחשב לעד כשר, מ"מ האשה הכחישה אותו באומרה שמעולם לא נתנה לאף אדם זר נשיקה בפה. וגם מה שרואים בסרט שהראו לבית הדין הכחישה זאת האישה, והוסיף בא כוחה וטען כי אין כל ראיה כי מהסרט לא רואים כלום. וז"ל הכחשת האישה (פרוטוקול הדיון מתאריך 4.6.2019 שורה 167-162):

ביה"ד: התנשקת איתו?

האישה: בשום פנים ואופן לא, זה ידיד. אני יכולה להישבע, אבל אני יודעת שבביה"ד לא נשבעים, וגם בבית המקדש הייתי שותה את המים ולא הייתי מתפוצצת. הוא איים לפרסם את התמונות האלו באתר. הוא כבר רכש אתר.

הבעל: מותר לי לעשות שיימינג לפי החוק.

האישה: אין מצב, לא נישקתי אף אחד על השפתיים.

הרי שגם אם היתה נאסרת לו, זה רק מדין שויה אנפשיה חתיכא דאיסורא ואין זה משליך עליה באופן אישי ולהפסידה כתובתה, ומכל שכן כשהיא מכחישה כאן את הבעל, בכך אינה נאסרת עליו, ולא תפסיד את כתובתה.

זאת ועוד, גם אם נאמר שהסרט שהוצג לבית הדין הוא אמין ונכון – יש הבדל בין מה שרואים בו לבין מה שכתב הרמב"ם לעניין "מגפפין זה את זה". מקור דברי הרמב"ם הוא מהירושלמי ושם בירושלמי כתוב רק מילה אחת: "מגפפין", אבל הרמב"ם העתיק מקרה זה בלשון "ומגפפין זה את זה" והיינו שהם מעבירין את ידיהן על כל הגוף ואחד ממשש את השני. אבל אם הגבר הזר מחזיק אותה רק במקום אחד וכבנידון דידן וכמו שטען הבעל, יתכן שאין זה נחשב למעשה גיפוף ואין זה נחשב למעשה כיעור וכדברי האבני נזר הנ"ל שלא כל דבר נחשב למעשה כיעור.

בסרט הצילום שהוצג בדיון רואים ששניהם יוצאים מן המרפאה. החוקר שצילם לא בדק אם המקום היה נעול או רק סגור, ובלשון הירושלמי כתוב "תרעא תריק, הא מוגף לא", א"כ המציאות הזו שהם שהו במרפאה אפי' שהיתה מוגפת, אך אולי היא לא היתה נעולה, ולכן בזה שהיו ביחד במרפאה זה לא נחשב למעשה כיעור, ואין זה מראה על חשש שהיה מעשה זנות.

וכמו"כ אין זה נחשב שיצאו ממקום אפל, שמקום אפל שהוא מקום סתר ואפלה שלא יכולים לראות אותם מבחוץ, אולם כאן שראו שהם נמצאים שם וכמו שבארנו לעיל שיתכן שהמרפאה היתה סגורה אך לא נעולה ודאי שאין זה נחשב להוכחה שהיה כאן מעשה זימה, והוי רק יחוד בעלמא שאין זה נחשב למעשה כיעור וכמו שכתב בשו"ת הרמ"א סי' יז', וכן הוכיח הגרעק"א בתשובה סי' צט' בדעת הרמב"ם, ודלא כמהר"ם מלובלין בשו"ת סי' פ' ד"ה מכל הלין טעמי

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ע"ש שדחה דבריו מכל וכל. וכבר ביארנו לעיל שאפילו אם נאמר שיחוד הוי כיעור, אין זה מכוער ביותר שמפסידה כתובתה.

ובנידון דידן כיון שהאשה הייתה עובדת במרפאה זו, אז גם אם הם יצאו זה אחר זה באותה שעה וסגרו את המרפאה אין פעולה זאת "דבר מכוער ביותר", כי יתכן שסיימה את עבודתה בשעה זאת ואין כאן הוכחה בזה שהיתה כאן עבירה.

וכמו"כ מכיון שהחוקר לא ידע מה קורה בפנים - אם באמת יש שם לקוחות כדברי האשה או שאין שם לקוחות - א"כ גם מה שיצאו אח"כ ביחד מהמרפאה אין זה אומר שהיתה עצת זימה ביניהם. אם כן כיוון שעדות החוקר ("במצב הטוב ביותר") נחשבת רק כעדות של עד אחד, ומכיון שהאשה טענה שהיו שם אז לקוחות, והחוקר אמר שהוא אינו יודע - הרי שאין כאן שום עדות של כיעור ואפי' לא הכחשה אלא רק חוסר ידיעה בלבד מצד הרואים. לכן, מאחר שהאשה נחושה בטענתה שלא היה כאן יחוד כלל ושמעולם היא לא שהתה עמו לבדה (פרוטוקול הדיון 1.7.2020) לכן אין לסמוך כלל על הסרט כדי לקבוע שהיתה כאן עצת זימה.

ויש עוד לציין למה שכתב ב"כ האשה בסיכומי התשובה (סעיף 7), שהסרט שהוצג בדיון עבר עריכה, כי בסרט המקורי שהוא קיבל אפשר לראות שהחוקר בעצמו נכנס למרפאה וצילם והיו שם עוד אנשים ולקוחות ולא היה בכלל יחוד, וכל דברי החוקר בטלים בזה, אבל כל מה שכתבנו לעיל זה אפילו לשיטתו של הבעל שרצה לסמוך על עדות החוקר.

ומה שהבעל טען שבגלל שריננו עליה שיש לה רומן עם המאמן שלה בחדר כושר, ושהיא לא רצתה לעזוב את שיעוריו אע"פ שהבטיחה לו לעשות זאת ולא עשתה זאת - מ"מ הבעל לא הביא עדים שראו שהיא התייחדה עם אותו מאמן, או שראו מעשה כיעור אחר, ורצון הבעל לגרש אותה הוא רק בגלל שריננו עליה.

ויעוין בשו"ת בית יוסף סימן י' דיני קידושין שכתב וז"ל:

"ועל הקושיה השנית נראין הדברים שאבשלום אינו חשוד על העריות, דאם נפרש החשוד על הערוה שבא על הערוה ודאי ובעל ממש, פשיטא שאבשלום אינו חשוד בזה, שלא באו עדים להעיד אלא עד אחד לבד שמע שבעל בעילות אסורות, ולא כל בעילה אסורה הוי ערוה, ולא מפי השמועה נמי נאסור אותו. ואין לומר שלשון חשוד משמע דלא בעיא עדים, שהרי בפרק כיצד (יבמות כד) ב' שנינו הנטען על אשת איש וכו' פי' החשוד שהוציאו עליו דברי לעז וטוענין עליו מא"א, ומוקי לה בגמ' (שם) או בעידי טומאה ובקלא דפסיק, או בעידי דבר מכוער ובקלא דלא פסיק, וקלא דלא פסיק יומא ופלגא, והכא ליכא עידי טומאה ולא עידי דבר מכוער, ועוד דהיכי חשבינן ליה בא על הערוה ודאי אם אין עליו עדים שבא על הערוה והלא כל הנפסל בעבירה אם לא העידו שני עדים אינו נפסל, ואם נפרש חשוד על העריות רגיל עם העריות ומתייחד עמהן וקול יוצא עליו שפרוץ בהם וכש"ה הטור (ח"מ סי' לד') והרבה מן המפרשים, נראה שאבשלום כשר כיון שלא נתחזק שרגיל עם העריות וכו' עכ"ל.

וכמו"כ בנידונינו הבעל שלח לבית הדין תכתובת של הודעות שאומרים לאשה שאינה מכבדת את הזוגיות שלה - יתכן שגם האשה הזו ששלחה הודעה זאת ניזונת משמועות, ומשמועות לא נהפוך את האשה לאישה מזונה שמפסידה כתובתה.

והנה התוס' במסכת זבחים דף ב' עמוד ב' ד"ה סתם אשה וכו' כתבו:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

”סתם אשה לאו לגירושין עומדת, ואפי' זינתה תחת בעלה מ"מ לאו להתגרש בגט זה עומדת וגם אם לא ירצה הבעל לא יגרשנה אלא שלא תשמשנו" עכ"ל.

וביאור דברי התוס' הוא, דהנה לכאורה קשה דמה דאמרינן סתם אשה לאו לגירושין קיימא לכאורה זה איירי באשה נשואה שחיה חיים תקינים עם בעלה - אך מדוע שנאמר שאשה זו שזנתה לא תעמוד לגירושין, והרי כשהנישואין עלו על שירטון ואין אפשרות להמשיך אותן מכח ההלכה, א"כ אשה זו לכאורה כן עומדת לגירושין - וא"כ דברי התוס' שכתבו ש"סתם אשה לאו לגירושין עומדת", שכאילו משמע שכלל זה איירי בכל אשה, מוקשים כנ"ל, שהרי יש מצב שלכאורה כן עומדת לגירושין, ולמרות זאת כתבו התוס' שאפי' זינתה תחת בעלה שבודאי אין מנוס מגירושין וחייבת להתגרש, מ"מ כיון שאינה עומדת להתגרש בגט זה, שהרי יכול לבטל הגט ולעשות גט אחר, וע"כ א"א להצביע ולומר שהיא עומדת לגירושין.

(אלא שסברא זאת עדיין צריכה ביאור, שהרי הגט אינו מגדיר כאן את המצב, אלא כל כוחו הוא שאיתו מנתקים את קשר הנישואין שהיה עם אשה זו, ואינו אלא כמו מספריים שאיתם משתמשים לגזוז את הפירות, וכמו שאמרו חז"ל 'ענבים העומדות ליבצר כבצורין דמיין', כלומר מכיון שהם במצב שאינם מקבלים תועלת יניקה עוד מן הקרקע הרי שאין תועלת במה שימשיכו להיות מחוברים לעץ שהרי באיזה שלב הם ינבלו כיון שאינם עוד במצב של יניקה, ולכן שייך לומר עליהם "כבצורות דמיין" שהם עומדות להיבצר, שהרי אין להם יותר אפשרות להמשיך במצב שהם עומדים בו, אולם אין מקום לבא ולדון מצד הכלי משתמשים בו לגזום את העצים, שנאמר שמכיון שיכול להשתמש בכלי אחר ולא בזה ואינו עומד לגזומו בכלי זה הרי אינו עומד לגיזום יחשב, שהרי לא זה הקובע את מצב הענבים, שהרי זה דבר צדדי שלא נוגע כלל לעצם יצירת מצב הענבים. וכמו כן כאן, האשה הזאת שזינתה אין לה עוד אפשרות להמשיך את חיי הנישואין האלה והם חיי נישואין שעומדים לנבול. ואולי כיון שכבר זינתה הם נחשבים שכבר נבלו, וא"כ בגלל מצב זה שייך לומר עליהם שהם עומדים לניתוק. אומנם נכון שזה ע"י נתינת גט שמפקיע את כוח הנישואין מכאן ולהבא, מ"מ לכאורה לא הגט הוא זה שקובע את המצב של האשה אם עומדת לגירושין, שהרי הגט אינו אלא הכלי שבו משתמשים לעשות את הגיזומה שהיא כריתת כח הנישואין, ולכן לכאורה לא שייך לבא ולדון ולומר כיון שהאשה אינה עומדת להתגרש בגט זה אלא יכול לגרשה בגט אחר אינה נחשבת שעומדת לגירושין, שהרי לא זה הקובע).

ובנוסף האשה אינה נחשבת עומדת לגירושין אפי' שהיא אסורה עליו כיון שהמושג חיי נישואין אינו תלוי רק באפשרות של חיי אישות, אלא חיי אישות נחשב רק כאחד הפרטים בחיי הנישואין, ואם הם ביניהם מבינים שחלק זה של הנישואין עלה על שירטון ושוב א"א לקיימו ולבצעו, מ"מ כיון שהם מסכימים להמשיך את חיי הנישואין על חלקיו האחרים, כגון כיבוס בישול ושאר התשמישים, ממילא אינו חייב לגרשה, וא"א לחייבו לעשות זאת נגד רצונו, ולכן גם במקרה זה אמרינן סתם אשה לאו לגירושין קיימא.

אולם כל הדברים הנ"ל אמורים אם נבאר את לשון התוס' במילים: "אלא שלא תשמשנו" היינו תשמיש של יחסי אישות, ומשמע שבשאר הדברים כן תמשיך לשמשו כדי לשמר את חיי הנישואין, ואז נאמר שיש לו זכות שלא לגרשה, כי יש חיי נישואין ואין לנו זכות להתערב לו בחייו הפרטיים כשזה בהסכמת האשה כיון שהיא קלקלה לעצמה, שלכאורה היה מקום כן אולי להתערב שנאמר שאם היא מטפלת בו והם אסורים בחיי אישות לא נתיר את המצב הזה שהיא תטפל בו בשאר צרכיו, ע"ז קמ"ל שלא נחייב אותו בגירושין בגלל זה כיון שעדיין יש לו הנאה מחיי נישואין אלו והם קיימים. אולם אם נפרש את כוונת לשון התוס' שלא תשמשנו כלל והיא תשאר כך ללא חיי אישות ורק בגלל שהיא גרמה לקלקל את חיי האישות בכך שזנתה א"א לכופו לתת גט, א"כ יצא דברים מחודשים מדברי התוס' שבכה"ג האשה יכולה לישאר עגונה לכל ימיה ואין חיוב על הבעל ליתן לה גט אפי' שאין שום זכר לחיי נישואין, וזה דבר מחודש מאד שצ"ע מסברא.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

והנה בגליון הש"ס להגאון רעק"א כתב עיין בתשובת מהר"ם אלשקאר סי' פח' עכ"ל, ושם איירי באשה נשואה שזנתה תחת בעלה שלנה עמו בפונדקי ויש חשש שאולי בא עליה בעלה לשעבר וא"כ תצטרך גט שני מבעלה כיון שיש חשש שבעל לשם קידושין, וכתב שם שכיון שהיא מזוהמת בעיניו אין חשש זה קיים כלל שמא בא עליה ובודאי אינה צריכה גט שני עיי"ש בדבריו, ומזה שציינ הגרעק"א לתשובה הנ"ל משמע שרצה לומר שהכוונה בלשון התוס' "אלא שלא תשמשנו" היינו שלא יבא עליה אולם יכולה לעשות לו שאר תשמישים כמו שפחה.

ובתשובת הרשב"א שהביאו הב"י באבה"ע סוף סי' קיז' העתיק את דברי התוס' בסגנון זה, וז"ל:

כתוב בתשובת הרמ"ה שבסוף תשובות הרשב"א בח"א סי' תתמ' דרואה דם מחמת תשמיש אין לה תקנה לישאר עם בעלה אלא תתגרש לאלתר ואסור להשהותה דחיישינן שמא יבא עליה, ודקדק כן מדברי הרמב"ם, ואע"ג דברישי זבחים (ב':) גבי אשה לאו לגירושין עומדת כתב ר"י דאפילו זינתה יכולה להיות תחתיו ותשמשנו כשפחה, שאני התם דליכא למיחש כולי האי שמא יבא עליה, דכיון שזינתה תחתיו שונא אותה ומאוסה בעיניו עכ"ל.

כלומר דברים אלו הם הבנת התוס' ואין זה ממש לשון התוס' ומוכח כהבנת הגרעק"א הנ"ל וכן פסק הרמ"א שם בהג"ה סוף סעיף א' עיי"ש.

ובנדון דידן שטענות הבעל שהאשה בוגדת בו לעיני כל והולכת עם גברים אחרים, הרי הדבר הכי פשוט היה שיהיה מואס בה ופורש ממנה, שהרי זה כל החשש שיש במקרים של דברי כיעור, ובמקרה שלפנינו אפי' שהבעל כבר הגיש תביעת גירושין עדיין הצדדין היו ממשיכים לנהל חיי אישות עיין פרוטוקול הדיון מתאריך 4.6.2019. (שורה 68-75).

האישה: גם אני לא יודעת, אני עסוקה בבחינות לשכה, זה מה שמעסיק אותי. וגם שהוא מקיים אתי יחסים לאחר שהגיש תביעה.

ביה"ד: מתי קיימתם יחסים?

הבעל: שבועיים לפני פסח. לי זו האישה היחידה ולה יש הרבה.

מציג תמונות.

הבעל: אם אני לא בסדר...

ביה"ד: אם אתה תובע אותה, אתה לא יכול לקיים איתה יחסים. אנחנו מציעים הצעה, הואיל ואת טוענת שאת עדיין לא יודעת איפה את עומדת ואתה תבעת גירושין ועדיין חי איתה..."

אם הבעל היה סבור שבאמת האשה זנתה, הרי אפי' ברחוב החילוני (כלשון הבעל בסיכומים) אשה שבגדה בבעלה היא מאוסה בעיניו ולא מקיים איתה יחסי אישות, וכש"כ אדם שמציג את עצמו כאדם דתי שיודע קצת הלכות וכש"כ שיודע את ההלכה שאסורה לבעל ואסורה לבעל, וא"כ הרי היא אסורה עליו ואיך מקיים איתה יחסי אישות. אלא ודאי זה מוכיח שגם הוא משוכנע שאין ולא היה מעשה זנות, אלא שבגלל שאנשים מדברים עליה וזה פגע בכבודו וגרם לו בושה לכן החליט להגיש נגדה תביעת גירושין, וכמו שטענה האשה עצמה שאמר לה שאם תחיה לפי כללים מסוימים הוא יסגור את התיק, (פרוטוקול בתאריך הנ"ל שורה 33) הרי שהבעל היה בכונתו לקיימה, ואם באמת היתה בגידה שזנתה, לכאורה לא היה צריך להעלות הצעה כזאת על דל שפתיו, אלא שכנראה הוא בוודאי יודע שלא כך הם פני הדברים, והדברים מדברים בעד עצמם.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

המסקנה העולה:

- א. הבעל חייב לשלם לאשה את כתובתה בסך 120,000 ש"ח.
- ב. על הבעל לשלם חיוב זה לאשה תוך 30 יום.
- ג. אם הבעל ירצה פריסה לתשלומים יודיע על כך לבית הדין תוך 30 יום.

הרב בן ציון רבין – דיין

אנו מצטרפים למסקנות פסק הדין

הרב אריאל ינאי – דיין

הרב יגאל לרר – אב"ד

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום י"ד בכסלו התשפ"א (30/11/2020).

הרב בו ציון הכהן רבין

הרב אריאל ינאי

הרב יגאל לרר – אב"ד